

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 3939-2023 /

Onderwerp: Harmonisatie archeologisch beleid

Auteur	: Zeger van der Sterre
Domein/team	: Ruimte / Planvorming en ontwerp
E-mail	: Zeger.vanderSterre@gemeentemaashorst.nl
Port.	: H.W. van den Broek

Effect op de begroting

Ja Nee

Onderwerp

Harmonisatie archeologisch beleid

Voorstel

1. De beleidsnota 'Nota archeologie gemeente Maashorst 2023' vast te stellen. Hierbij vast te stellen de bijhorende beleidskaarten.
2. Hierbij vast te stellen de bijhorende beleidskaarten
 - a. Beleidskaart Werkingsgebied A
 - b. Beleidskaart Werkingsgebied B
3. In te trekken Nota's archeologie voormalig gemeente Landerd en voormalig gemeente Uden

Inleiding

Op 1 januari 2022 zijn de gemeenten Landerd en Uden gefuseerd tot de gemeente Maashorst. De *Wet algemene regels herindeling* stelt dat tot twee jaar na de gemeentelijke fusie ruimte is om het gemeentelijke beleid op diverse vlakken te harmoniseren.

In het kader van de Erfgoedwet hanteerden Landerd en Uden elk hun eigen archeologiebeleid, waarvoor de planregels en verbeelding in de vele bestemmingsplannen van beide gemeenten zijn opgenomen.

Eerder dit jaar zijn we in gesprek met enkele archeologische bureaus tot de conclusie gekomen dat een algehele actualisatie wenselijk is. Dit is echter een langdurig proces waardoor tijdige afronding voor 1 januari 2024 niet haalbaar was. Hierom is besloten om dit jaar te harmoniseren middels het hernieuwd vaststellen van de huidige beleidskaarten en bijhorende regelgeving. Tegelijkertijd reserveren we 2024 budget reserveren zodat het beleid, en de archeologische verwachtings- en beleidskaarten, geactualiseerd kunnen worden naar de nieuwste inzichten.

De nota's archeologie van de voormalige gemeentes Landerd en Uden hanteerde beide 8 beleidsregels. Vijf van deze beleidsregels waren identiek. Twee van deze beleidsregels waren locatie specifiek, gebaseerd op basis van de verschillende archeologische verwachtingskaarten van de voormalige gemeentes. Deze beleidsregels worden in hun respectievelijke werkingsgebied gehanteerd. Eén beleidsregel verschilt wezenlijk. Deze is hieronder in de was/wordt tabel opgenomen.

Het is op basis van de erfgoedwet aan de gemeente om een gewogen afweging te maken tussen het belang van archeologische monumentenzorg en andere belangen. De nota's archeologie van voormalige gemeentes Landerd en Uden zijn vastgesteld door de raad. In het kader van de harmonisatie is het passend dat de geharmoniseerde nota voor de gemeente Maashorst wordt vastgesteld door de raad. Wanneer het beleid in 2024 geactualiseerd wordt zullen we dit binnen het college behandelen.

Beoogd effect

Geharmoniseerd beleid voor de archeologische monumentenzorg in onze gemeente.

Voormalige gemeente Uden (was)	Voormalige gemeente Landerd (was)	Nieuw gemeente Maashorst (wordt)	Toelichting op de wijzigingen
<p>Beleidsregel 8: De gemeente Uden onderschrijft de belangrijke rol van archeologische verenigingen. Archeologievrijwilligers van de Heemkundekring Uden dienen waar mogelijk betrokken te worden bij archeologisch (veld) onderzoek. De gemeente kan hiervoor voorwaarden in een archeologisch Programma van Eisen op laten nemen. Voorts dienen zij – vanwege hun lokale kennis - geraadpleegd te worden bij het uitvoeren van bureauonderzoeken en quickscans.</p>	<p>Beleidsregel 8: Binnen de gemeente Landerd zijn momenteel geen (groepen van) archeologievrijwilligers actief. De gemeente kiest er op dit moment voor om geen flankerend beleid op te zetten.</p>	<p>Beleidsregel 6: De gemeente Maashorst onderschrijft de belangrijke rol van archeologische verenigingen. Archeologievrijwilligers van de Heemkundekringen in onze gemeente dienen waar mogelijk betrokken te worden bij archeologisch (veld) onderzoek. De gemeente kan hiervoor voorwaarden in een archeologisch Programma van Eisen op laten nemen. Voorts dienen zij – vanwege hun lokale kennis - geraadpleegd te worden bij het uitvoeren van bureauonderzoeken en quickscans.</p>	<p>In voormalig Landerd was de bepaling zo opgenomen omdat er geen actieve verenigingen op het gebied van archeologie actief waren. We hebben in de gemeente Maashorst nu twee actieve verenigingen met amateur archeologen. De Heemkundekring Uden en de Heemkundekring Zeeland. Het betrekken van deze verenigingen draagt bij aan goed archeologisch onderzoek. Vergroot de lokale kennis van de archeologie en vergroot draagvlak.</p> <p>Het volgorde van de beleidsregels is minimaal aangepast voor een logischere ordening.</p>

Argumenten

1.1 Zo borgen we de continuïteit in onze archeologische monumentenzorg

Door het beleid vast te stellen zorgen we dat we per 1 januari 2024 nog een beleidskader voor de regels omtrent archeologische monumentenzorg hebben. Het beleidskader is nodig om de juiste regels op te nemen bij wijzigingen van bestemmingsplannen (per 1 januari 2024 het omgevingsplan).

1.2 Een uitgebreidere harmonisatie zal in eerste instantie niet tot aanpassing van de praktische regels leiden

De regels waar onze inwoners mee te maken krijgen vinden zich bovenal in dubbelbestemmingsregels zoals opgenomen in de bestemmingsplannen. Hier liggen de beperkingen en verplichtingen t.a.v. bodemverstoring en onderzoeken in vastgelegd. Een uitgebreidere harmonisatie dan leidt alleen tot aanpassing van deze regels bij het vaststellen van nieuwe bestemmingsplannen of het evt. vaststellen van een paraplubestemmingsplan. Dit zou gezien de geringe aanpassingen niet proportioneel zijn. Wanneer een volledige actualisatie is uitgevoerd zou dit wel passend zijn.

1.3 Een volledige actualisatie volgt

In 2024 starten we met een volledige actualisatie. Hierbij worden nieuwe verwachtingskaarten opgesteld alsook nieuwe beleidskaarten met nieuwe ondergrenzen voor onderzoeksplicht. De verwachting is dat deze actualisatie eind 2024/begin 2025 voltooid is. Aanpassing van de dubbelbestemmingsregels kan mogelijk wat langer duren. Dit komt omdat deze regels in het Omgevingsplan opgenomen moeten worden. Het is nog niet duidelijk wanneer het Omgevingsplan klaar is om deze aanpassing te verwerken.

1.4 In lijn met advies van de externe archeoloog

Op verzoek heeft onze externe archeoloog, tevens de auteur van het archeologiebeleid van beide voormalige gemeentes, een advies opgesteld hoe het beleid geharmoniseerd kan worden. Het advies is om de beleidsregels en ondergrenzen van Uden te hanteren. Bij navraag geeft onze externe archeoloog aan dat het hanteren van twee werkingsgebieden een gepaste oplossing is waar hij achter staat.

1.5 Vaststelling door de raad is historisch ingegeven

De nota's archeologie van voormalig Landerd en Uden zijn toentertijd vastgesteld door de raad. In het kader van harmonisatie is het in deze passend de harmonisatie ook door de raad te laten vaststellen. Wanneer een actualisatie wordt uitgevoerd zou dit weer door het college vastgesteld moeten worden.

Kanttekeningen

1.1 De verwachtingskaarten zijn verouderd

De archeologische verwachtingskaarten zijn verouderd en op verschillende manieren opgesteld. Er zijn inmiddels nieuwe wetenschappelijke inzichten en technologische ontwikkelingen die het mogelijk maken accuratere voorspellingen voor archeologische vondsten te doen. Voor optimale archeologische monumentenzorg moeten de verwachtingskaarten worden vernieuwd. Het is hierom belangrijk deze kaarten en het beleid op korte termijn te actualiseren. We starten hiermee in 2024, met verwachte oplevering eind 2024/begin 2025.

1.2 De onderzoeksverplichting volgend uit de beleidskaarten van voormalig Landerd en Uden verschillen

Dit leidt ertoe dat in een vergelijkbare ondergrondsituatie afwijkende beperkingen en verplichtingen voorkomen. De verwachtingskaarten zijn echter het uitgangspunt voor beperkingen en verplichtingen, niet de ondergrondsituatie. We zijn verplicht op basis van een aantoonbare verwachting onze regels vast te stellen. De verwachtingskaarten van zowel Landerd en Uden voldoen hieraan, dat ze onderling verschillen doet hier niet aan af.

1.3 Het is nog niet direct duidelijk wanneer nieuwe beperkingen en verplichtingen volgend uit de actualisatie goed opgenomen kunnen worden

Voor het opnemen van de nieuwe regels zijn we vanaf 2024 gebonden aan het Omgevingsplan. We zijn met het casco van dit Omgevingsplan nog niet zover dat deze regels op de juiste wijze opgenomen kunnen worden. De Omgevingswet geeft hiervoor tot 2030 te tijd en het is niet zeker wanneer wij zover zijn. We zijn voornemens het casco stapsgewijs op te bouwen. De urgentie van de actualisatie zorgt ervoor dat dit wel een van de eerdere onderdelen zal zijn.

Financiën

Het voorstel heeft geen impact op de financiën. De kosten voor archeologische onderzoeken wanneer nodig worden gedragen door de initiatiefnemer. Dit was ook al zo onder Landerds en Udens beleid. Het budget om het beleid te actualiseren is eerder dit jaar op de kadernota geplaatst.

Duurzaamheid

De voorgestelde nota is een tijdelijke oplossing. Door volgend jaar aan de slag te gaan met actualisatie kunnen we werken aan een duurzaam archeologisch beleid. Hiermee dragen we bij aan de Sustainable Development Goals: Eerlijk werk en economische groei; en Vrede, Justitie en Sterke publieke diensten, door beter te zorgen voor het archeologisch erfgoed en eenvoudigere processen voor gebiedsontwikkeling te creëren

Participatie

Er zijn het afgelopen jaar gesprekken geweest tussen de gemeente en de amateurarcheologen van de lokale heemkundekringen. Het belang van geactualiseerde kaarten is door hen benadrukt. Voor de praktische overwegingen om dit in 2024 op te pakken hadden ze begrip.

Het proces om tot geactualiseerd beleid te komen en hoe de archeologische monumentenzorg vanaf 2024 vorm krijgt bespreken we graag met de raad en onze inwoners als onderdeel van het hele traject om tot actuele zorg voor de cultuurhistorie in onze gemeente te komen.

Communicatie

Het besluit zal worden gecommuniceerd via het gemeenteblad.

Vervolg

We werken momenteel aan een inkoopstrategie om tot geactualiseerde verwachtingskaarten en beleid te komen. Hierbij wordt ook gekeken naar de zorg voor de cultuurhistorie in zijn geheel en juiste koppeling van het beleid met de Omgevingswet en het omgevingsplan.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

1. Nota archeologie gemeente Maashorst 2023
2. Beleidskaart werkingsgebied A
3. Beleidskaart werkingsgebied B
4. Nota archeologie voormalig Landerd
5. Nota archeologie voormalig Uden
6. Raadsbesluit harmonisatie archeologie

Bijlagen ter informatie

1. Adviesnota ArchAeO Fusiegemeente Maashorst

Uden, 28 november 2023

Burgemeester en wethouders van gemeente Maashorst,
de secretaris,

de burgemeester,

J.A.G.M. van Aaken

M.J.D. Donders-de Leest (wnd.)

